

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 3, Article Number: 1C0430

EDUCATION SCIENCES

Received: November 2010

Accepted: July 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Bülent Özkan

Mersin University

ozkanbulent@gmail.com

Mersin -Turkey

**TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ 'ANLAMA TEKNİKLERİ' VE 'ANLATMA TEKNİKLERİ'
DERSLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, yenilenen Türkçe eğitimi lisans programında yer alan 'Anlama Teknikleri ve Anlatma Teknikleri Dersleri'nin işlevselliğini, derslerin içerik (konu, kapsam), kullanılan materyaller ve teori-uygulama dağılımları açısından yeterliliğini öğretmen adaylarının görüşleri çerçevesinde değerlendirmektir. Araştırma, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında 13 üniversitede, Türkçe Eğitimi Bölümü 4. sınıfında öğrenim görmekte olan 528 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma genel tarama modelinde desenlenmiştir. Çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen "Türkçe öğretmeni adaylarının alan ve meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları ölçeği"nin, Anlama Teknikleri ve Anlatma Teknikleri Dersleri bölümleri değerlendirmeye alınmıştır. Toplam 8 maddeden oluşan ölçek, örneklem grubuna uygulanmış ve araştırmadan elde edilen veriler SPSS 17 istatistik programıyla analiz edilmiştir. Araştırmanın örnekleminde elde edilen bulgular doğrultusunda, Türkçe öğretmeni adaylarının, 'Anlama Teknikleri ve Anlatma Teknikleri Dersleri'nin mesleki hayatlarında işlevsel olduğunu düşündükleri belirlenmiş; ancak öğrencilerin her iki dersin içerik, kullanılan materyaller ve teorik-uygulama dağılımları açısından bir takım yetersizlikleri barındırdığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Anlama Teknikleri,
Anlatma Teknikleri, Alan Bilgisi, Meslek Bilgisi

**THE PERSPECTIVES OF PRE-SERVICE TURKISH TEACHERS ABOUT LESSONS OF
'COMPREHENSION TECHNIQUES' AND 'EXPLICATION TECHNIQUES'**

ABSTRACT

The aim of this research is to evaluate the functionality of comprehension and Explication techniques lessons in Turkish Language Education, efficiency of lessons' content, material used, and dispersion of theory-application to the perspectives of pre service Turkish teachers. The research has been carried out with the help of the participation of 528 senior students in Turkish Language Teaching Programs of 13 universities in 2009-2010 academic year. This study has been completed by using survey models. The survey called "the perspectives of pre service Turkish teachers about field and profession education" has been developed by the researcher, and its parts called "Comprehension techniques and Explication techniques" have been evaluated. The survey consisting of 8 articles has been applied to the sampling and the data of this research has been analyzed with SPSS 17 statistical program. In conclusion, it is determined that pre service Turkish teachers think that lessons of comprehension and explication techniques are functional for their professional career however both lessons have some deficiencies in their contents, materials used and dispersion of theory-application.

Keywords: Turkish Language Education, Comprehension Techniques,
Explication Techniques, Field Education,
Profession Education

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Ana dili olarak Türkçenin öğretimi konusunda Türkçe eğitimi programlarının içeriği Türkçe öğretmeni yetiştirmede belirleyici bir niteliğe sahiptir. Eğitim-öğretim programlarının oluşturulmasında her aşamada göz önünde bulundurulmuş içerik düzlemi nitelikli bir eğitim-öğretim için zorunludur. Bu çerçevede, bilindiği üzere, söz konusu lisans programının içeriği 2006-2007 Eğitim-öğretim döneminde bir değişimden geçirilmiş, program yeniden düzenlenmiştir (Çoban, 2010).

Bugün, Türkçe eğitimi lisans programlarının sayısı önceki yıllarla karşılaştırıldığında önemli ölçüde niceliksel bir artış göstermiştir. Söz konusu lisans eğitimi programında son yıllarda yeni ders içerikleri belirlenerek birtakım değişikliklere gidilmiştir (YÖK 2007). Bir önceki program içeriğine kıyasla yeni düzenlenen program içeriğinin Türkçe eğitiminin amaçlarına daha uygun olduğu söylenebilir. Bu çerçevede V. ve VI. yarıyıllarda öğrencilerin *Anlama Teknikleri I-II: Okuma ve Dinleme Eğitimi* ile *Anlatma Teknikleri I-II: Konuşma ve Yazma Eğitimi* dersleri, programın temel felsefesine de uygun olarak beceri temelli bir anlayışla eğitim-öğretim programında yerini almıştır (MEB, 2006).

Söz konusu ders içerikleri öğrenme alanının niteliğine bağlı olarak bir takım süreçleri kapsamaktadır. Bu süreçler kuramdan uygulamaya doğru bir sıradüzen izler. Örneğin, yeni programda *Anlatma Teknikleri: Yazma Eğitimi Dersi* YÖK (2007)'e göre "Yazma becerisinin kuramsal boyutlarıyla açıklanması, yazılı metin türleri konusunda öğrencileri bilinçlendirme ve uygulama çalışmalarıyla öğretmen adaylarının hem öğrenen hem de öğretici kişi olacakları bilinciyle hareket etmeleri için yazma çalışmalarının yapılması" şeklinde ifade bulunmaktadır.

Diğer öğrenme alanlarının da içerik düzenlemesi benzer niteliktedir. Burada odak nokta öğretmenin karşı karşıya kalacağı eğitim-öğretim ortamıdır. Bir uygulayıcı olarak öğretmenin öğretmeyi öğrenmede karşılaştığı sorunların belirlenmesi ve bu sorunların çözümü meslek hayatlarındaki doyum ve başarımı arttıracaktır.

Becerilerin kazanıma dönüştürüldüğü bir alan olarak *Anlama* (okuma-dinleme) ve *Anlatma* (konuşma-yazma) Teknikleri Dersleri, hem ana dili hem de yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Öte yandan, öğrenme alanlarının birbirleriyle örüntülü birtakım ortaklıklar sergiledikleri de görülür. Bu anlamda da dilsel örüntünün oluşturulmasında söz konusu dersler birlikte ele alınması gereken içeriklere sahiptir (Sever vd., 2006).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

2006-2007 eğitim-öğretim döneminden itibaren uygulanmakta olan yeni programla ilk mezunlarını 2009-2010 eğitim-öğretim döneminde vermiştir. Türkçe Eğitimi Bölümlerinin ders içeriğinde yer alan *Anlama* (okuma-dinleme) ve *Anlatma* (konuşma-yazma) Teknikleri Derslerine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerini yansıtan bu çalışma, söz konusu alan eğitimi derslerinin içerik düzenlemesi aşamasında bir taraf olarak öğretmen adaylarının da program geliştirme sürecine dâhil edilmiş olması anlamında önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmen adaylarının '*Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri*'nin içeriğine bağlı olarak, derslerin mesleki hayatlarındaki işlevselliği üzerine görüşlerini belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Türkçe Eğitim Bölümü lisans programında yer alan '*Anlama Teknikleri* (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Dersleri'nin

işlevselliği ile içerik, kullanılan materyal ve teori-uygulama süresi açısından yeterliği ne düzeydedir?

- Türkçe Eğitim Bölümü lisans programında yer alan 'Anlatma Teknikleri Dersi'nin işlevselliği ile içerik, kullanılan materyal ve teori-uygulama süresi açısından yeterliği ne düzeydedir?

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırmanın Modeli (Model of Research)

Bu çalışma nicel model üzerine desenlenmiştir. Nicel araştırmalarda amaç, genelleme, tahmin ve nedensellik ilişkisini açıklamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu kapsamda araştırmada, nicel çalışmalarda sıkça kullanılan ve genel tarama modelleri içerisinde yer alan ölçek uygulaması aracılığıyla 13 üniversitenin 4. Sınıf Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencilerinin, Türkçe Eğitiminde 'Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri'nin işlevselliği, derslerin içerik (konu, kapsam), kullanılan materyal (kitap, makale vb.) ve teorik-uygulama dağılımlarının yeterliliği hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem (Population and Sample)

Örneklem, belli kurallara göre, belli bir evrenden seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla örneklem kümeler üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar ilgili evrenlere genellenir (Karasar, 2009; 110-111). Bu araştırmanın örneklemini, 2009-2010 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında, 13 üniversitede, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitim Bölümü, 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 528 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004; 50)'a göre " $\alpha = 0.03$ " örnekleme hatasına göre ($p=0,5$; $q=0,5$), 516 kişilik bir örneklem grubu 1000 kişilik bir evreni temsil edebilir niteliktedir. Bu doğrultuda örneklemin bu değere yakın olduğu kabul edilerek, araştırmanın yaklaşık 1000 kişilik bir evreni temsil edebileceği düşünülmüş ve çalışma evreni, "Türkçe Eğitimi Bölümü 4. sınıfta öğrenim görmekte olan tüm öğrenciler" olarak belirlenmiştir. Örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının üniversitelere göre dağılımları Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırma örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının üniversitelere göre dağılımları
(Table 1. The pre service teachers' distribution in research sampling according to universities)

ÜNİVERSİTELER	f	%
1. Abant İzzet Baysal Üniversitesi	32	6,06
2. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	76	14,39
3. Cumhuriyet Üniversitesi	29	5,49
4. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	49	9,28
5. Çukurova Üniversitesi	25	4,73
6. Erzincan Üniversitesi	31	5,87
7. Giresun Üniversitesi	28	5,30
8. Kırıkkale Üniversitesi	25	4,73
9. Kilis 7 Aralık Üniversitesi	36	6,82
10. Mustafa Kemal Üniversitesi	30	5,68
11. Niğde Üniversitesi	52	9,84
12. Sakarya Üniversitesi	84	15,91
13. Yüzüncü Yıl Üniversitesi	31	5,87
TOPLAM	528	100

Tablo 1’de ölçek uygulanan öğretmen adaylarının üniversitelere göre frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde en yüksek yüzdeye Sakarya Üniversitesi (%15,91) ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nin (%14,39) sahip olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları (Data Collection Instruments)

Türkçe eğitiminde ‘Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri’nin öğretmen adaylarının mesleki hayatlarındaki işlevselliği, derslerin içeriği(konu, kapsam), materyal olarak yeterliliği ve derslerin teorik-uygulama dağılımları üzerine öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek amacıyla Özkan (2010) tarafından geliştirilen “Türkçe öğretmeni adaylarının alan ve meslek bilgisi derslerine yönelik tutumları ölçeği”nin, Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri ile ilgili bölümlerini değerlendirmeye alınmıştır.

Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) ve Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi) Dersleri olmak üzere 2 bölümden oluşan ve her bölümde 4 olmak üzere toplam 8 madde içeren ölçek:

- Dersin mesleki hayatımda işlevsel olduğunu düşünüyorum.
- Ders içerik (konu, kapsam) olarak yeterlidir.
- Derste kullanılan materyaller (kitap, makale vb.) yeterlidir.
- Ders, teori ve uygulama süresi açısından yeterlidir.

Ele alınan iki bölümdeki dörder maddenin yanıtlanmasında “katılıyorum-kısmen katılıyorum-katılmıyorum” şeklinde 3’lü derecelendirme yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik değerleri aşağıda sunulmuştur.

Ölçeğin yapı geçerliği yapılan faktör analizi sonucu KMO değeri “,846” olarak belirlenmiştir. KMO değeriyle birlikte verilen Bartlett’s Test Değeri ise 21777,297 olarak bulunmuştur (p= ,000). Ayrıca ölçeğin bütün olarak Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı “.914” olarak verilmiştir. Bu araştırma için ölçekten alınan “Anlama Teknikleri ve Anlatma Teknikleri Dersleri” bölümlerine yönelik madde analiz değerleri Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. Faktör ve madde analiz değerleri
(Table 2. Values of factor and item analysis)

	MN	OV	YD	α	özdeğer	varyans
Anlama Teknikleri	1	0,739	0,664	,879	6,849	10,702
	2	0,722	0,740			
	3	0,730	0,787			
	4	0,665	0,737			
Anlatma Teknikleri	5	0,721	0,661			
	6	0,676	0,715			
	7	0,715	0,767			
	8	0,629	0,722			

(MN: Madde No; OV: Ortak Varyans; YD: Faktör Yük Değeri; α : Cronbach’s Alpha)

Araştırmada kullanılmak üzere ölçekten alınan Anlama ve Anlatma teknikleri dersleri bölümleri dahilindeki 8 madde ölçeğin bir faktörünü oluşturmakta ve bu faktör ölçeğe ait toplam varyansın %10,702’sini açıklamaktadır. Bu maddelere ait faktör ve madde analizi değerlerine bakıldığında maddelerin yük değerleri “,661” ile “,787” arasındadır. Büyüköztürk (2010)’e göre maddelere ait faktör yük değerlerinin, “ .45” ya da daha yüksek çıkması faktör analizi için

yeterli bir ölçüdür. Ayrıca söz konusu derslerin oluşturduğu faktöre ait Cronbach's Alpha değeri ise ,879 olarak verilmiştir. Alanyazında alfa değerlerinin "0,50-0,70" arasında olmasının ölçme aracının güvenilirliği için yeterli olduğu belirtilmektedir (Şahin, 2003). Buna göre öğretmen adaylarına uygulanan 8 maddelik bu ölçeğin güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

3.4. Verilerin Analizi (Analysis of Data)

Araştırma verilerinin analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, frekans ve yüzde analizlerine ve ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri kapsamında açıklayıcı faktör analizi ve Cronbach's Alpha iç tutarlık katsayısı analizine yer verilmiştir. Veriler SPSS 17 istatistik paket programıyla çözümlenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM (FINDINGS AND INTERPRETATIONS)

Bu bölümde öğretmen adaylarının Türkçe eğitimi lisans programında yer alan 'Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri'ne yönelik görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Derslerine Yönelik Bulgular (Findings Concerning The Comprehension Techniques [Reading Teaching and Listening Teaching] Lessons)

Ölçeğin ilk bölümünde, öğretmen adaylarına *Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Derslerine* yönelik dört madde yöneltilmiş ve bu bölümden elde edilen verilere yönelik analizler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının 'anlama teknikleri derslerinin işlevsellikleri ile içerik, kullanılan materyaller ve teorik-uygulama dağılımları açısından yeterliliklerine yönelik görüş dağılımları (Table 3. The total distribution of pre service Turkish teachers about 'comprehension techniques lessons about functionality and sufficiency of contents, material usage and distributions of theory and practice time')

Anlama Teknikleri Dersi	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Toplam		X ²	p
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Dersin mesleki hayatımda işlevsel olduğunu düşünüyorum.	438	83,0	43	8,1	47	8,9	528	100	585,08	,000
Ders içerik (konu, kapsam) olarak yeterlidir.	260	49,2	131	24,8	137	26,0	528	100	60,24	,000
Derste kullanılan materyaller (kitap, makale vb.) yeterlidir.	188	35,6	175	33,1	165	31,3	528	100	1,51	,470
Ders, teorik ve uygulama açısından yeterlidir.	221	41,9	152	28,8	155	29,3	528	100	17,28	,000

"Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Dersleri" kapsamında yer alan "Dersin mesleki hayatımda işlevsel olduğunu düşünüyorum." ifadesine, öğretmen adaylarının %83'ünün (438) katıldıkları, %8,1'inin (43) kısmen katıldıkları ve %8,9'unun (47) katılmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca yapılan tek örneklem X^2 testi sonucuna göre öğretmen adaylarının tercih ettikleri kategoriler arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur [$X^2(sd=2, n=528)=585,08, p<.05$]. Bu bulgudan hareketle öğretmen adaylarının 'Anlama Teknikleri Dersleri'nin mesleki hayatlarında işlevsel olduğu görüşüne büyük oranda katıldıkları söylenebilir.

"Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Dersleri'nin içerik olarak yeterliliğini ölçmeye çalışan "Dersler içerik (konu, kapsam) olarak yeterli" ifadesine, öğretmen adaylarının %49,2'sinin (260) katıldıkları, %24,8'inin (131) kısmen katıldıkları ve %26'sının (137) ise katılmadıkları belirlenmiştir. Yapılan tek örneklem X^2 testi sonucuna göre öğretmen adaylarının tercih ettikleri kategoriler arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur [$X^2(sd=2, n=528)=60,24, p<.05$]. Bu bulgu doğrultusunda, öğretmen adaylarının yarıya yakınının Anlama Teknikleri Derslerini içerik bakımından yeterli bulduklarını; öte yandan dersleri içerik (konu, kapsam) olarak aynı oranda yetersiz bulduklarını söylemek mümkündür. Bu durum her ne kadar, bu dersleri içerik olarak yeterli bulan aday sayısı fazla olsa da, bu derslerin yine de bir takım eksikliklere sahip olduklarının bir göstergesi olabilir.

Araştırmada, Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Derslerinde kullanılan materyallerin yeterlilik düzeyleri ölçülmeye çalışılmış ve bu doğrultuda ölçekte öğretmen adaylarına "Derslerde kullanılan materyaller (kitap, makale vb.) yeterlidir." ifadesi yöneltmiştir. Elde edilen bulgulara göre bu ifadeye, öğretmen adaylarının %35,6'sının (188) katıldıkları, %33,1'inin (175) kısmen katıldıkları ve %31,3'ünün (165) ise katılmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca yapılan tek örneklem X^2 testi sonucuna göre öğretmen adaylarının tercih ettikleri kategoriler arasında gözlenen farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$X^2(sd=2, n=528)=1,51, p>.05$]. Buna göre bu ifadeye katılan, katılmayan ve kısmen katılan öğretmen adayları sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Katılan öğretmen adaylarının dağılımı ile katılmayan ve kısmen katılan öğretmen adaylarının dağılımına baktığımızda, katılmayan (%31,3) ve kısmen katılan (%33,1) öğretmen adaylarının dağılımları (%35,6) toplamı anlamlı ölçüde farklıdır. Bu durumda derslerde kullanılan materyallerin (kitap, makale vb.) yeterli olmadığı söylenebilir.

Tablo 3'ten elde edilen bulgulara göre "Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Dersleri" kapsamında yer alan "Dersler, teorik ve uygulama süresi açısından yeterlidir." ifadesine, öğretmen adaylarının %41,9'unun (221) katıldıkları, %28,8'inin (152) kısmen katıldıkları ve %29,3'ünün (155) ise katılmadıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yapılan tek örneklem X^2 testi sonucuna göre öğretmen adaylarının tercih ettikleri kategoriler arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur [$X^2(sd=2, n=528)=17,28, p<.05$]. Bu bulgular ışığında 'Anlama Teknikleri Dersleri'nin, teorik ve uygulama süresi açısından yeterli olduğunu savunan öğretmen adayları sayısının diğerlerinden daha yüksek bir orana sahip olduğu söylenebilir. Öte yandan yine bu ifadeye katılan öğretmen adayları ile bu görüşe katılmayan veya kısmen katılan öğretmen adaylarının dağılımları göz önüne alındığında dersin teorik-uygulama dağılımının yetersiz olduğu, bunda da dersin içeriğini oluşturan materyallerin yetersizliğinin etkili olduğu söylenebilir.

4.2. Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi) Derslerine Yönelik Bulgular (Findings Concerning the Explication Techniques (Writing Teaching and Speaking Teaching) Lessons)

Ölçeğin ikinci bölümünde, öğretmen adaylarına *Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi) Derslerine* yönelik dört madde yöneltilmiş ve bu bölümden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular ve yorumları şu şekildedir:

Tablo 4. Öğretmen adaylarının 'anlatma teknikleri derslerinin işlevsellikleri ile içerik, kullanılan materyaller ve teorik-uygulama dağılımları açısından yeterliliklerine yönelik görüşlerinin dağılımları

(Table 4. The total distribution of pre service Turkish teachers about 'explication techniques lessons about functionality and sufficiency of contents, material usage and distributions of theory and practice time')

Anlatma Teknikleri Dersi	Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Toplam		X ²	p
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Dersin mesleki hayatımda işlevsel olduğunu düşünüyorum.	440	83,3	37	7,0	51	9,7	528	100	594,56	,000
Ders içerik (konu, kapsam) olarak yeterlidir.	249	47,2	142	26,9	137	25,9	528	100	45,49	,000
Derste kullanılan materyaller (kitap, makale vb.) yeterlidir.	171	32,4	180	34,1	177	33,5	528	100	,239	,888
Ders, teorik ve uygulama açısından yeterlidir.	221	39,9	154	29,2	163	30,9	528	100	10,67	,005

Ölçeğin ikinci bölümünü oluşturan *Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi) Derslerine* yönelik, öğretmen adaylarına ilk olarak "*Derslerin mesleki hayatımda işlevsel olduğunu düşünüyorum.*" ifadesi yöneltilmiştir. Bu maddeye öğretmen adaylarının %83,3'ünün (440) katıldıkları, %7'sinin (37) kısmen katıldıkları ve %9,7'sinin (51) ise katılmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca yapılan tek örneklem X² testi sonucuna göre öğretmen adaylarının tercih ettikleri kategoriler arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur [X²(sd=2, n=528)=594,56, p<.05]. Bu bulgular paralelinde öğretmen adaylarının, '*Anlatma Teknikleri Dersleri*'nin mesleki hayatlarında işlevsel olduğu görüşüne büyük oranda katıldıkları söylenebilir.

Tablo 4 incelendiğinde "*Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi) Dersleri*" kapsamında yer alan "*Dersler içerik (konu, kapsam) olarak yeterlidir.*" ifadesine, öğretmen adaylarının %47,2'sinin (249) katıldıkları, %26,9'unun (142) kısmen katıldıkları ve %25,9'unun (137) ise katılmadıkları görülmektedir. Yapılan tek örneklem X² testi sonucuna göre öğretmen adaylarının tercih ettikleri kategoriler arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur [X²(sd=2,

n=528)=45,49, p<.05]. Bu bulgu doğrultusunda öğretmen adaylarından, *Anlatma Teknikleri Derslerini* içerik olarak yeterli bulanların oranının kısmi açıdan diğer gruplardan fazla olduğunu söylemek mümkündür. Fakat bu görüşe katılan öğretmen adaylarının dağılımı ile katılmayan ve kısmen katılan öğretmen adaylarının dağılımına baktığımızda, katılmayan (%25,9) ve kısmen katılan (%26,9) öğretmen adaylarının dağılımları (%47,2) toplamı anlamlı ölçüde farklılık yaratmaktadır. Bu durumda derslerin içerik (konu, kapsam) açısından bir takım yetersizlikler barındırdığı söylenebilir.

Çalışmada "Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi) Dersleri"ne yönelik öğretmen adaylarına yöneltilen "Derslerde kullanılan materyaller (kitap, makale vb.) yeterlidir." ifadesine, öğretmen adaylarının %32,4'ünün (171) katıldıkları, %34,1'inin (180) kısmen katıldıkları ve %33,5'inin (177) ise katılmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca yapılan tek örneklem X^2 testi sonucuna göre öğretmen adaylarının tercih ettikleri kategoriler arasında gözlenen farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir [$X^2(sd=2, n=528)=,239, p>.05$]. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak, bu maddeye katılan, katılmayan ve kısmen katılan öğretmen adayları sayısının birbirine oldukça yakın olduğu söylenebilir. Yine katılan öğretmen adaylarının dağılımı ile katılmayan ve kısmen katılan öğretmen adaylarını dağılımı açısından baktığımızda derslerde kullanılan materyallerin (kitap, makale vb.) yetersiz olduğu söylenebilir.

"Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi) Dersleri"ne yönelik öğretmen adaylarına son olarak "Dersler, teorik ve uygulama süresi açısından yeterlidir." ifadesi yöneltilmiş ve bu ifadeye öğretmen adaylarının %39,9'unun (221) katıldıkları, %29,2'sinin (154) kısmen katıldıkları ve %30,9'unun (163) ise katılmadıkları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yapılan tek örneklem X^2 testi sonucuna göre öğretmen adaylarının tercih ettikleri kategoriler arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur [$X^2(sd=2, n=528)=10,67, p<.05$]. Bu bulgu, öğretmen adaylarının *Anlama Teknikleri Derslerini*, teorik ve uygulama süresi açısından yeterli buldukları şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan katılan ile katılmayan ve kısmen katılan öğretmen adayları açısından değerlendirildiğinde dersin teorik-uygulama dağılımlarının yetersiz olduğu söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

5.1. Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Derslerine Yönelik Sonuçlar (Findings Concerning the Comprehension Techniques (Reading Teaching and Listening Teaching) Lessons)

Türkçe öğretmeni adayları, Anlama Teknikleri Dersleri'nin mesleki hayatlarında işlevsel olduğunu düşünmekte ve bu derslerin işlevsel olduğunu düşünenlerin dağılımları anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

Türkçe öğretmen adayları Anlama Teknikleri Dersleri'ni içerik bakımından yeterli bulmakta ve bu derslerin içerik açısından yeterliliğine yönelik verilen yanıtlar anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Ancak bu dersleri içerik olarak yeterli bulan aday sayısı her ne kadar daha fazla olsa da, kısmen yeterli bulan ve yeterli bulmayan aday sayılarının toplam dağılımları derslerin yine de bir takım eksikliklere sahip oldukları belirlenmiştir.

Türkçe öğretmen adaylarından, Anlama Teknikleri Dersleri'nde kullanılan materyalleri (kitap, makale vb.) yeterli bulan, kısmen yeterli bulan ve yeterli bulmayanların dağılımlarının birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. Bu durumda derslerde kullanılan materyallerin (kitap, makale vb.) birtakım yetersizlikler barındırdığı söylenebilir.

Türkçe öğretmen adayları Anlama Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Dersleri'ni teorik ve uygulama süresi açısından yeterli bulmakta ve bu derslerin teorik-uygulama dağılımları açısından yeterliliğine yönelik verilen yanıtlar anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Fakat bu ifadeye katılan öğretmen adayları ile bu görüşe katılmayan veya kısmen katılan öğretmen adaylarının dağılımları göz önüne alındığında dersin teorik-uygulama dağılımının yetersiz olduğu söylenebilir.

5.2. Anlatma Teknikleri (Yazma Eğitimi ve Konuşma Eğitimi) Derslerine Yönelik Sonuçlar (Findings Concerning the Explication Techniques (Writing Teaching and Speaking Teaching) Lessons)

Türkçe öğretmeni adayları, Anlatma Teknikleri Dersleri'nin mesleki hayatlarında işlevsel olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca bu derslerin işlevsel olduğunu düşünenlerin dağılımları anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Türkçe öğretmen adayları Anlatma Teknikleri Dersleri'ni içerik bakımından yeterli görmektedirler. Bunun yanı sıra söz konusu derslerin içerik açısından yeterliliğine yönelik verilen yanıtların ise anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ancak bu dersleri içerik olarak yeterli bulan aday sayısı her ne kadar daha fazla olsa da, kısmen yeterli bulan ve yeterli bulmayan aday sayılarının toplam dağılımları derslerin yine de bir takım eksikliklere sahip oldukları belirlenmiştir.

Türkçe öğretmen adaylarının, Anlatma Teknikleri Dersleri'nde kullanılan materyallerin (kitap, makale vb.) yeterliliğine yönelik görüş dağılımlarına göre, bu dersleri materyal açısından yeteli bulan, kısmen yeterli bulan ve yeterli bulmayanların dağılımlarının birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. Bu durumda derslerde kullanılan materyallerin (kitap, makale vb.) birtakım yetersizlikler barındırdığı söylenebilir.

Türkçe öğretmen adayları Anlatma Teknikleri (Okuma Eğitimi ve Dinleme Eğitimi) Dersleri'ni teorik ve uygulama süresi açısından yeterli bulmakta ve bu derslerin teorik-uygulama dağılımları açısından yeterliliğine yönelik verilen yanıtlar anlamlı düzeyde farklılık yaratmaktadır. Ancak bu ifadeye katılan öğretmen adayları ile bu görüşe katılmayan veya kısmen katılan öğretmen adaylarının dağılımları göz önüne alındığında dersin teorik-uygulama dağılımının yetersiz olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak Anlama Teknikleri ve Anlatma Teknikleri Dersleri'nin her ikisinin de işlevsel olduğu ancak söz konusu derslerin içerik, materyal ve teorik-uygulama dağılımları açısından yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bunun olası nedenleri arasında ilgili derslerin sahip oldukları içeriklerin ve bu dersler için üretilmiş materyallerin nicelik ve nitelik olarak yetersizliği gösterilebilir. Ayrıca bu yetersizliğin, derslerin teori-uygulama dağılımları açısından öğretmen adaylarında yetersizlik yargısının oluşmasına neden olduğu söylenebilir.

5.3. Öneriler (Recommendations)

Materyallerle desteklenmeyen bir öğrenme alanında derslerin içeriği ve teorik-uygulama dağılımları konusunda olumsuz algılamalar ortaya çıkabilmektedir. Buna göre araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler geliştirilmiştir:

- Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri'nin içeriği dahilinde, mevcut konuların ve derslerin (okuma, yazma, konuşma ve dinleme dersleri) kapsamlarının geliştirilmesine ve içeriklerin daha işlevsel bir yapıda oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri'nde kullanılan materyallerin niteliği arttırılmalı, kullanılan materyaller ile ders içerikleri örtüşmeli ve bu materyallerin kolay ulaşılabilir bir nitelikte olması sağlanmalıdır.
- Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri'nin teorik ve uygulama süresi açısından ders saatleri yeniden düzenlenmelidir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma 16-18 Ekim 2010 tarihleri arasında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 19. Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özet kitabında "Anlama ve Anlatma Teknikleri Dersleri Üzerine Bir Değerlendirme" başlığıyla basılmıştır.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Büyüköztürk, Ş., (2010). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı-istatistik araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum. 12.Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
2. Çoban, A., (2010). "Türkçe Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi." Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 5(3), ss.958-976.
3. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_aciklama.doc (7Kasım 2007).
4. Karasar, N., (2009). Bilimsel araştırma yöntemi. 19. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
5. MEB., (2006). "İlköğretim Türkçe dersi (6,7,8. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu". Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
6. Özkan, B., (2010). "Türkçe öğretmeni adaylarının alan eğitimi ve meslek algılarına yönelik tutumları ölçeği". Mersin Üniversitesi
7. Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C., (2006). Etkinliklerle Türkçe öğretimi. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
8. Şahin, Ç., (2003). "Eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme öğretme süreci açısından değerlendirilmesi". *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
9. Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S., (2004). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
10. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
11. YÖK, (2007). "Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programı". Ankara. ss.83-97.